

החודש הזה לכם

תוכן העניינים

- א. גלה את סוד ההתחדשות: מסע אל ראש חודש ושחרור מכבלי הרגילות
- ב. משמעות ההתחדשות בלוח העברי
- ג. תקופת הרגילות ושבירתה
- ד. התחדשות יומיומית כאידיאל
- ה. כפיות טובה וזיכרון הטובה
- ו. תפילה כמפתח להתחדשות
- ז. כוח ההתחדשות נגד היצר הרע
- ח. סיכום: מסוד ההתחדשות לגאולה

משמעות ההתחדשות בלוח העברי

משמעות עמוקה טמונה במילים "החודש הזה לכם". בעוד העולם כולו מונה לפי השמש, עם ישראל נצטווה למנות לפי הלבנה, והדבר אינו מקרי. קיים הבדל מהותי בין שתי שיטות המנייה: הלוח השמשי מייצג את הקביעות והרגילות, שכן השמש זורחת ושוקעת באופן קבוע, יום אחר יום. לעומת זאת, הלבנה מתחדשת בכל חודש - היא קטנה, נעלמת, ושוב גדלה וחוזרת למלאותה.

התחדשות זו ניתנה במיוחד לעם ישראל, וכפי שנאמר "החודש הזה לכם". כלומר, ההתחדשות הזו שייכת באופן ייחודי לעם ישראל. מדוע דווקא לנו? כדי שלא נהיה שבויים בידי הרגילות, כדי שלא נטבע בתוך הטבע. זוהי מתנה ייחודית לעם ישראל - היכולת להתחדש בתדירות גבוהה, לא לשקוע במציאות הרגילה והקבועה, אלא לעורר בקרבנו התחדשות מתמדת.

תקופת הרגילות ושבירתה

יש נקודת זמן שבה דברים הופכים להרגל, וזוהי תקופה של שלושים יום. הגמרא מציינת זאת כאשר היא קובעת שברכת "שהחיינו" נאמרת כאשר רואים פרי חדש, בגד חדש, או נוף מרהיב כמו הים הגדול - לאחר שלא ראינו אותם במשך שלושים יום או יותר. הסיבה לכך היא שלאחר תקופה זו, התחושה מתחדשת והחוויה אינה נתפסת כרגילה.

זהו העיקרון שביסוד ראש חודש - התחדשות שאינה עוברת את סף ה-30 יום, התקופה שבה דברים נעשים שגרתיים. לכן ניתנה לעם ישראל מתנת ההתחדשות החודשית, המונעת את שקיעתנו בשגרה ובהרגל. לעומת זאת, שאר אומות העולם, המונות לפי השמש, נשארות בתוך המסגרת הטבעית הקבועה, ללא נקודת ההתחדשות החודשית.

התחדשות יומימית כאידיאל

אך למעשה, האידיאל אינו רק בהתחדשות חודשית. בברכות השחר אנו אומרים "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" - הקב"ה מחדש את הבריאה בכל יום. השמש זורחת מחדש, העולם מתחדש, והתורה מלמדת אותנו שגם אנחנו, כעם ישראל, יכולים וצריכים להתחדש בכל יום.

זוהי דרגה גבוהה יותר של התחדשות - לא רק אחת לחודש, אלא בכל יום ויום. עם ישראל קיבל במתנה את היכולת להתחדש באופן תמידי בעבודת ה', לא להיות שבויים בטבע ובהרגל. זהו חלק מהותי ממשמעות יציאת מצרים - השחרור לא רק משעבוד פיזי, אלא גם משעבוד נפשי לכבלי ההרגל והשגרה.

כפיות טובה וזיכרון הטובה

כיצד אדם יכול להתחדש בכל יום? התשובה נמצאת בהבנת חטאם של בני דור הפלגה. בתורה נאמר "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם", והשאלה היא: מדוע נקראו "בני האדם" ולא בשם אחר? זאת משום שהם היו כפויי טובה, בדומה לאדם הראשון שהיה כפוי טובה כאשר האשים את האישה שניתנה לו: "האשה אשר נתת עמדי".

מעניין לציין שאירועי דור הפלגה התרחשו כמעט 340 שנים לאחר המבול. במהלך התקופה הזו, אורך חיי האדם התקצר משמעותית - מאות שנים של חיי אדם הפכו לעשרות בודדות. והנה, אף על פי שהמבול היה עדיין זיכרון של אותו דור (בני אדם עדיין זכרו או שמעו מאבותיהם על האירוע הקטסטרופלי), הם בחרו למרוד בה'.

זוהי כפיות טובה - לשכוח את הטובה שנעשתה עמנו. בימינו, אנשים מתקשים לזכור מה היה לפני חודש, שנה, ובוודאי לפני עשרים או שלושים שנה. כאשר אדם שוכח את הטובה, הוא מרגיש עצמו ככל יכול, ואז הוא מתנתק מהמקור האלוקי.

תפילה כמפתח להתחדשות

חז"ל לימדונו ש"כל זמן שהתפילה בפיו של אדם יכול להתפלל". כלומר, כל עוד האדם מודה לקב"ה בתפילתו, הוא מסוגל להתחדש. התפילה היא ההכרה בחסד האלוקי המתחדש בכל יום - הנשימה, התנועה, החיים עצמם.

בוקר אחר בוקר, כאשר אדם קם ומתפלל, הוא מודה לקב"ה על ההזדמנות החדשה שניתנה לו. בברכת "אלוהי נשמה" אנו מודים על החזרת הנשמה לגוף, על היכולת לחיות עוד יום. זו אינה פעולה שגרתית, אלא הכרה עמוקה בחסד המתחדש בכל יום.

מכאן נובע שיסוד התפילה הוא הכרת הטוב והודאה. רק לאחר שמודים ומכירים בטובה, אפשר לבקש ולהתחנן על העתיד. זהו סדר התפילה - קודם ברכות השחר והודאה, ורק אחר כך בקשות.

כוח ההתחדשות נגד היצר הרע

"החודש הזה לכם" מעניק לעם ישראל כוח מיוחד להתמודד עם היצר הרע, המתואר במקורות כ"זקן וכסיל". היצר הרע מנסה לשבות את האדם בתוך שגרת החיים, לגרום לו להרגיש שהיום דומה לאתמול ושהמחר יהיה זהה ליהיום. הוא מעודד קיבעון ומונע התחדשות.

כנגד זה, ניתן לנו הכוח של "החודש הזה לכם" - היכולת להתחדש, לשבור את השגרה, לצאת מהטבע הקבוע. זהו הכוח של הצדיקים בכל דור ודור, כדוגמת יוסף הצדיק, שמצליחים להתחדש בכל עת ולהתגבר על היצר הרע.

סיכום: מסוד ההתחדשות לגאולה

"החודש הזה לכם" אינו רק ציווי על קידוש החודש; זוהי הוראת דרך לחיים של התחדשות מתמדת. הקב"ה מחדש בכל יום את מעשה בראשית, ומזמין אותנו להצטרף למעגל ההתחדשות הזה - להתחדש בעבודת ה', בקשר עמו, בלימוד התורה ובקיום המצוות.

ההתחדשות הזו היא סוד קיומו של עם ישראל לאורך הדורות. בעוד אומות העולם נשארות כבולות לטבע ולשגרה, עם ישראל מתחדש שוב ושוב, מתגבר על קשיים ואתגרים, ושואף לגאולה שלמה. כאשר נפנים את מסר ההתחדשות ונחיה אותו יום-יום, נזכה להיות חסידיו של הקב"ה, להכיר בטובו המתחדש, ולהביא את הגאולה השלמה במהרה בימינו.

ניתן לשמוע בקול הלשון 03-6171190-1-2-9

שיעור מספר 380